

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2003/41/EF

2009/EØS/39/28

av 3. juni 2003

om virksomhet i og tilsyn med tjenestepensjonsforetak(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 47 nr. 2, artikkel 55 og artikkel 95 nr. 1,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Et virkelig indre marked for finansielle tjenester er avgjørende for økonomisk vekst og skaping av arbeidsplasser i Fellesskapet.
- 2) Det er allerede gjort store framskritt ved innføringen av det indre marked, slik at finansinstitusjoner har fått mulighet til å utøve virksomhet i andre medlemsstater, samtidig som forbrukere av finansielle tjenester sikres et høyt nivå av vern.
- 3) I kommisjonsmeldingen «Gjennomføring av en ramme for finansmarkedet: en handlingsplan» pekes det på en rekke tiltak som er nødvendige for å gjennomføre det indre marked for finansielle tjenester, og Det europeiske råd oppfordret på sitt møte i Lisboa 23. og 24. mars 2000 til gjennomføring av denne handlingsplanen innen 2005.
- 4) I handlingsplanen for finansielle tjenester understrekes det presserende behovet for å utarbeide et direktiv om tilsyn med tjenestepensjonsforetak, da disse foretakene er viktige finansinstitusjoner som spiller en sentral rolle med hensyn til å sikre finansmarkedenes integrasjon, effektivitet og likviditet, men er ikke omfattet av en sammenhengende rettslig ramme på fellesskapsplan som gir dem mulighet til fullt ut å utnytte fordelene ved det indre marked.
- 5) Fordi trygdesystemer utsettes for et stadig sterkere press, vil tjenestepensjonsordninger i økende grad bli brukt som supplement i framtiden. Slike ordninger bør derfor utvikles, men uten at det stilles spørsmål ved den betydning pensjonsordninger under trygdesystemet har når det gjelder sikker, varig og effektiv sosial stønad, som bør sikre en anstendig levestandard i alderdommen og derfor bør stå sentralt i bestrebelsene på å styrke den europeiske sosiale modell.
- 6) Dette direktiv representerer dermed et første skritt på veien mot et indre marked for tjenestepensjonsordninger organisert på europeisk plan. Ved å etablere forsiktighetsprinsippet («the prudent person rule») som grunnleggende prinsipp for kapitalinvestering og gjøre det mulig for foretak å utøve virksomhet over landegrensene, oppmuntres det til at oppsparte midler flyttes til sektoren for tjenestepensjonsordninger, noe som bidrar til økonomiske og sosiale framskritt.
- 7) De tilsynsregler som fastsettes i dette direktiv, har som formål å garantere både en høy grad av sikkerhet for framtidige pensjonister ved at det innføres strenge tilsynsregler, og å gjøre det mulig å forvalte tjenestepensjonsordninger på en effektiv måte.
- 8) Foretak som er helt atskilt fra alle foretak som tegner pensjon og som utøver fondsbasert virksomhet med det ene formål å gi pensjonsytelser, bør omfattes av adgangen til å yte tjenester og friheten til å investere, uten andre vilkår enn overholdelse av samordnede tilsynskrav, uavhengig av om disse foretakene anses som rettssubjekter.
- 9) I samsvar med nærhetsprinsippet bør medlemsstatene ha det fulle ansvar for organiseringen av pensjonsordningene så vel som beslutningsmyndighet over hvilken rolle hver av de tre «søylene» i pensjonssystemet skal spille i de enkelte medlemsstater. I forbindelse med den andre søylen bør de også beholde det fulle ansvar for rollen og oppgavene til de ulike foretakene som gir tjenestepensjonsytelser, for eksempel bransjeomfattende pensjonsfond, bedriftspensjonsfond og livsforsikringselskaper. Dette direktiv tar ikke sikte på å stille spørsmål ved denne rettigheten.
- 10) Nasjonale regler for selvstendig næringsdrivendes deltaking i tjenestepensjonsordninger varierer. I visse medlemsstater kan tjenestepensjonsforetak utøve virksomhet på grunnlag av avtaler med en bransje eller bransjesammenslutning, der medlemmene opptrer som selvstendig næringsdrivende, eller direkte overfor selvstendig næringsdrivende og lønnstakere. I visse medlemsstater kan selvstendig næringsdrivende også bli medlem av et foretak når den selvstendig næringsdrivende opptrer som arbeidsgiver eller stiller sine tjenester til rådighet for et foretak. I visse medlemsstater kan selvstendig næringsdrivende ikke bli medlem av et tjenestepensjonsforetak med mindre visse vilkår, herunder vilkår i henhold til sosial- og arbeidslovgivningen, er oppfylt.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 235 av 23.9.2003, s. 10, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 88/2006 av 7. juli 2006 om endring av EØS-avtalens vedlegg IX (Finansielle tjenester), se EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende nr. 52, 19.10.2006, s. 21.

⁽¹⁾ EFT C 96 E av 27.3.2001, s. 136.

⁽²⁾ EFT C 155 av 29.5.2001, s. 26.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 4. juli 2001 (EFT C 65 E av 14.3.2002, s. 135), Rådets felles holdning av 5. november 2002 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og europaparlamentsbeslutning av 12. mars 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 13. mai 2003.

- 11) Foretak som forvalter trygdeordninger som allerede er samordnet på fellesskapsplan, bør unntas fra dette direktivs virkeområde. Det bør likevel tas hensyn til særpreget til de foretak som i samme medlemsstat forvalter både trygdeordninger og tjenestepensjonsordninger.
- 12) Finansinstitusjoner som allerede omfattes av en rettslig ramme på fellesskapsplan, bør i alminnelighet unntas fra dette direktivs virkeområde. Fordi disse institusjonene imidlertid i noen tilfeller også kan tilby tjenestepensjonsytelser, er det viktig å sikre at dette direktiv ikke fører til konkurransevridning. Slik vridning kan unngås ved å anvende tilsynskravene fastsatt i dette direktiv på livsforsikringsforetaks virksomhet innen tjenestepensjoner. Kommisjonen bør også nøye overvåke situasjonen på tjenestepensjonsmarkedet og vurdere muligheten for å utvide den frivillige anvendelsen av dette direktiv til andre regulerte finansinstitusjoner.
- 13) Når målet er å sikre økonomisk trygghet i pensjonsalderen, bør ytelsene fra tjenestepensjonsforetak i alminnelighet gis som en livrente. Ytelsene bør også kunne utbetales i et bestemt tidsrom eller som et engangsbeløp.
- 14) Det er viktig å sikre at eldre personer og funksjonshemmede ikke risikerer å leve i fattigdom, men kan ha en anstendig levestandard. Tilstrekkelig dekning for biometrisk risiko i tjenestepensjonsordninger er et viktig aspekt i kampen mot fattigdom og usikkerhet blant eldre personer. Når arbeidsgivere og arbeidstakere eller deres respektive representanter oppretter en pensjonsordning, bør de vurdere om ordningen kan omfatte bestemmelser om dekning av risikoen knyttet til lang levetid og risikoen for yrkesmessig uførhet samt etterlattepensjon.
- 15) Det å gi medlemsstatene muligheten til å unnta foretak som forvalter ordninger med til sammen færre enn 100 medlemmer fra virkeområdet for nasjonale gjennomføringsregler, kan lette tilsynet i visse medlemsstater, uten at det hindrer det indre marked i å fungere godt på dette området. Dette bør imidlertid ikke berøre slike foretaks rett til å utpeke kapitalforvaltere og depotmottakere som er etablert i en annen medlemsstat og behørig godkjent, til å forvalte deres investeringsportefølje og til forvaring av deres eiendeler.
- 16) Foretak som «Unterstützungskassen» i Tyskland, der medlemmene ikke har noen rettighet til ytelse av et visst beløp og der deres interesser er beskyttet av en obligatorisk, lovpliktig insolvensforsikring, bør unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 17) For å beskytte medlemmer og pensjonsberettigede bør tjenestepensjonsforetak begrense sin virksomhet til de former for virksomhet som er nevnt i dette direktiv, og de former for virksomhet som følger av disse.
- 18) Dersom et foretak som tegner pensjon, går konkurs, risikerer medlemmet å miste både sin arbeidsplass og sine opptjente pensjonsrettigheter. Dette gjør det nødvendig å sikre at det er et klart skille mellom dette foretaket og tjenestepensjonsforetaket, og at det fastsettes minstekrav til tilsyn for å beskytte medlemmene.
- 19) Driften av og tilsynet med tjenestepensjonsforetak skjer på svært ulike måter i medlemsstatene. I visse medlemsstater kan tilsyn føres ikke bare med selve foretaket, men også med de enheter eller selskaper som har tillatelse til å drive slike foretak. Medlemsstatene bør kunne ta hensyn til slike særtrekk, forutsatt at alle krav som fastsettes i dette direktiv, oppfylles i sin helhet. Medlemsstatene bør også kunne la forsikringsforetak og andre finansforetak forvalte tjenestepensjonsforetak.
- 20) Tjenestepensjonsforetak er ytere av finansielle tjenester, som har et stort ansvar for utbetaling av tjenestepensjonsytelser, og bør derfor oppfylle visse minstekrav til tilsyn med hensyn til sin virksomhet og vilkår for drift.
- 21) Det store antallet foretak i visse medlemsstater gjør det nødvendig med en pragmatisk løsning med hensyn til forhåndsgodkjenning av foretak. Dersom et foretak imidlertid ønsker å forvalte en ordning i en annen medlemsstat, bør det kreves en forhåndsgodkjenning fra vedkommende myndighet i hjemstaten.
- 22) Hver medlemsstat bør kreve at hvert foretak på dens territorium utarbeider årsregnskaper og årsberetninger der det tas hensyn til hver pensjonsordning som foretaket forvalter, og ved behov, årsregnskaper og årsberetninger for hver pensjonsordning. Årsregnskapene og årsberetningene, som gir et pålitelig bilde av foretakets aktiva, passiva og finansielle stilling, der det tas hensyn til hver pensjonsordning forvaltet av et foretak, og som er behørig godkjent av en autorisert person, er en viktig kilde til opplysninger for pensjonsordningens medlemmer, pensjonsmottakerne og vedkommende myndigheter. Særlig gir de vedkommende myndigheter mulighet til å kontrollere foretakets økonomiske soliditet og vurdere om det kan oppfylle alle sine avtaleforpliktelser.

- 23) Det er av avgjørende betydning at en pensjonsordnings medlemmer og pensjonsmottakere får riktige opplysninger. Dette gjelder særlig ved anmodninger om opplysninger om et foretaks økonomiske soliditet, avtalebestemmelser, pensjonsytelser og den faktiske finansiering av opptjente pensjonsrettigheter, investeringspolitikk samt risiko- og kostnadsstyring.
- 24) Et foretaks investeringspolitikk er avgjørende for både sikkerheten til tjenstepensjoner og deres finansieringsbyrde. Foretakene bør derfor utarbeide en erklæring om prinsippene for sin investeringspolitikk, og minst hvert tredje år revidere denne. Den bør gjøres tilgjengelig for vedkommende myndigheter og på anmodning også for medlemmer og pensjonsmottakere i hver enkel pensjonsordning.
- 25) For at vedkommende myndigheter skal kunne ivareta sine lovfestede oppgaver, bør de ha tilstrekkelig rett til opplysninger og fullmakt til å gripe inn overfor foretak og de personene som faktisk driver dem. Dersom et tjenstepensjonsforetak har overført oppgaver av vesentlig betydning, for eksempel kapitalforvaltning, informasjonsteknologi eller regnskapsføring, til andre foretak («utsetting»), bør det være mulig å utvide retten til opplysninger og fullmakten til å gripe inn, til å omfatte disse utsatte oppgavene, slik at det kan kontrolleres om disse formene for virksomhet skjer i samsvar med tilsynsreglene.
- 26) Forsiktighet ved beregningen av forsikringstekniske avsetninger er en avgjørende forutsetning for å sikre at forpliktelsene til å utbetale pensjonsytelser kan oppfylles. Forsikringstekniske avsetninger bør beregnes på grunnlag av anerkjente aktuarielle beregningsmetoder og attesteres av kvalifiserte personer. Høyeste rentesats bør velges med forsiktighet i henhold til relevante nasjonale regler. Minstebeløpet for forsikringstekniske avsetninger bør være tilstrekkelig til både å sikre fortsatt utbetaling av pensjonsytelser til nåværende pensjonsmottakere og til å gjenspeile de forpliktelser som følger av medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter.
- 27) De risikoer som dekkes av foretakene, varierer betydelig mellom medlemsstatene. Hjemstatene bør derfor ha muligheten til å fastsette ytterligere og mer detaljerte regler for beregning av de forsikringstekniske avsetningene enn de som fastsettes i dette direktiv.
- 28) Tilstrekkelige og egnede eiendeler til å dekke de forsikringstekniske avsetningene beskytter interessene til medlemmer i pensjonsordningen og pensjonsmottakerne dersom foretaket som tegner pensjon blir insolvent. Særlig ved virksomhet over landegrensene forutsetter gjensidig anerkjennelse av tilsynsprinsipper som anvendes i medlemsstater at det til enhver tid er full dekning for de forsikringstekniske avsetningene.
- 29) Dersom foretaket ikke utøver virksomhet over landegrensene, bør medlemsstatene kunne tillate underdekning, forutsatt at det er utarbeidet en tilfredsstillende plan for å gjenopprette full dekning, og uten at kravene i rådsdirektiv 80/987/EØF av 20. oktober 1980 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om vern av arbeidstakere ved arbeidsgiverens insolvens⁽¹⁾ berøres.
- 30) I mange tilfeller kan det være foretaket som tegner pensjon, og ikke foretaket selv, som enten dekker en eventuell biometrisk risiko eller garanterer visse pensjonsytelser eller avkastning på investeringer. I visse tilfeller er det imidlertid foretaket selv som gir en slik dekning eller garanti, og forpliktelsene til foretaket som tegner pensjon, stanser vanligvis ved innbetaling av de nødvendige bidrag. I slike tilfeller tilsvarer de produktene som tilbys de som livsforsikringsforetak tilbyr, og de berørte foretakene bør minst oppfylle de samme krav til tilleggs kapital som livsforsikringsforetak.
- 31) Foretak er svært langsiktige investorer. Realisering av deres eiendeler kan vanligvis ikke skje med noe annet formål enn utbetaling av pensjonsytelser. For å beskytte medlemmers og pensjonsmottakeres rettigheter i tilstrekkelig grad, bør foretakene kunne velge en fordeling av sine eiendeler som passer til sine forpliktelsers spesifikke art og varighet. Disse forholdene krever effektivt tilsyn og en tilnærming til investeringsreglene som gir foretakene tilstrekkelig fleksibilitet til å velge den sikreste og mest effektive investeringspolitikk, og som forplikter dem til å opptre med forsiktighet. Overholdelse av forsiktighetsprinsippet krever derfor en investeringspolitikk som er tilpasset medlemsstrukturen i det enkelte tjenstepensjonsforetak.
- 32) Tilsynsmetoder og tilsynspraksis varierer mellom medlemsstatene. Medlemsstatene bør derfor ha mulighet for et visst skjønn ved utformingen av detaljene i de investeringsregler som de ønsker å pålegge foretak på sitt territorium. Disse reglene må imidlertid ikke begrense den frie bevegelighet for kapital, med mindre det er berettiget ut fra forsiktighetshensyn.
- 33) Tjenstepensjonsforetak er svært langsiktige investorer med liten likviditetsrisiko, og kan derfor innenfor forsiktighetsprinsippet grense investere i ikke-likvide eiendeler som aksjer, så vel som på markeder for risikokapital. De kan også dra nytte av fordelene ved internasjonal spredning. Adgangen til å investere i aksjer, på risikokapitalmarkeder og i andre valutaer enn den forpliktelsene er angitt i, bør derfor ikke begrenses, unntatt ut fra forsiktighetshensyn.

⁽¹⁾ EFT nr. L 283 av 28.10.1980, s. 23. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/74/EF (EFT L 270 av 8.10.2002, s. 10).

- 34) Dersom foretaket imidlertid utøver virksomhet over landegrensene, kan vedkommende myndigheter i vertsstaten anmode det om å begrense investeringer i aksjer og lignende eiendeler som ikke kan omsettes på et regulert marked, i aksjer og andre instrumenter utstedt av samme foretak, eller i eiendeler angitt i ikke-motsvarende valutaer, forutsatt at slike regler også får anvendelse på foretak etablert i vertsstaten.
- 35) Begrensninger på foretakenes rett til fritt å velge godkjente kapitalforvaltere og depotmottakere begrenser konkurransen på det indre marked og bør derfor fjernes.
- 36) Uten at det berører bestemmelsene i nasjonal sosial- og arbeidslovgivning med hensyn til organiseringen av pensjonsordninger, herunder pliktig medlemskap og resultatet av forhandlinger om tariffavtaler, bør foretakene ha mulighet til å tilby sine tjenester i andre medlemsstater. De bør tillates å påta seg oppdrag fra foretak etablert i andre medlemsstater og forvalte pensjonsordninger med medlemmer i mer enn en medlemsstat. Dette vil kunne gi disse foretakene betydelige stordriftsfordeler, forbedre konkurranseevnen tilnæringslivet i Fellesskapet og fremme arbeidskraftens mobilitet. Dette krever en gjensidig anerkjennelse av tilsynsstandarder. Vedkommende myndigheter i hjemstaten bør føre tilsyn med at disse tilsynsstandardene anvendes på riktig måte, med mindre annet er angitt.
- 37) Den rett et foretak som er etablert i en medlemsstat har til å forvalte en tjenstepensjonsordning i en annen medlemsstat, bør utøves idet det tas fullt ut hensyn til de bestemmelser i sosial- og arbeidslovgivningen som gjelder i vertsstaten i den grad det er relevant for tjenstepensjoner, for eksempel fastsettelsen av og utbetalingen av pensjonsytelser og vilkårene for overføring av pensjonsrettigheter.
- 38) Når en ordning er øremerket, får bestemmelsene i dette direktiv individuell anvendelse på ordningen.
- 39) Det er viktig å sørge for samarbeid mellom vedkommende myndigheter i medlemsstatene om tilsyn, og mellom nevnte myndigheter og Kommisjonen for andre formål. For at vedkommende myndigheter skal kunne utføre sine oppgaver og bidra til at dette direktiv gjennomføres konsekvent og i rett tid, bør vedkommende myndigheter gi hverandre de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av direktivets bestemmelser. Kommisjonen har meddelt at den har til hensikt å nedsette en komité av representanter for tilsynsmyndighetene for å oppmuntre til samarbeid, samordning og utveksling av synspunkter

mellom vedkommende nasjonale myndigheter, og å fremme en konsekvent gjennomføring av dette direktiv.

- 40) Ettersom målet for det foreslåtte tiltak, nemlig å skape en rettslig ramme på fellesskapsplan som omfatter tjenstepensjonsforetak, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Formål

Dette direktiv fastsetter regler for adgang til å starte og utøve virksomhet som tjenstepensjonsforetak.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Dette direktiv får anvendelse på tjenstepensjonsforetak. Dersom tjenstepensjonsforetak i henhold til nasjonal lovgivning ikke har status som rettssubjekt, skal vedkommende medlemsstat anvende dette direktiv enten på selve foretakene, eller med forbehold for nr. 2, på de autoriserte enheter som har ansvar for å forvalte dem og opptre på deres vegne.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på:
 - a) foretak som forvalter trygdeordninger som omfattes av forordning (EØF) nr. 1408/71⁽¹⁾ og forordning (EØF) nr. 574/72⁽²⁾,

⁽¹⁾ Rådsforordning (EØF) nr. 1408/71 av 14. juni 1971 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere og deres familiemedlemmer som flytter innenfor Fellesskapet (EFT nr. L 149 av 5.7.1971, s. 2). Forordningen sist endret ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1386/2001 (EFT L 187 av 10.7.2001, s. 1).

⁽²⁾ Rådsforordning (EØF) nr. 574/72 av 21. mars 1972 om regler for gjennomføring av forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse av trygdeordninger på arbeidstakere og deres familier som flytter innenfor Fellesskapet (EFT nr. L 74 av 27.3.1972, s. 1). Forordningen sist endret ved kommisjonsforordning (EF) nr. 410/2002 (EFT L 62 av 5.3.2002, s. 17).

- b) foretak som omfattes av direktiv 73/239/EØF⁽¹⁾, direktiv 85/611/EØF⁽²⁾, direktiv 93/22/EØF⁽³⁾, direktiv 2000/12/EF⁽⁴⁾ og direktiv 2002/83/EF⁽⁵⁾,
- c) foretak som drives på grunnlag av løpende finansiering,
- d) foretak der arbeidstakerne i foretaket som tegner pensjon, ikke har noen rettigheter til ytelser, og der foretaket som tegner pensjon, kan innløse eiendeler når som helst uten nødvendigvis å oppfylle sine forpliktelser til å utbetale pensjonsytelser,
- e) foretak som foretar regnskapsmessige avsetninger med sikte på å utbetale pensjonsytelser til sine arbeidstakere.

Artikkel 3

Anvendelse på foretak som forvalter trygdeordninger

Tjenestepensjonsforetak som også forvalter lovfestede pensjonsordninger i ansettelsesforhold som betraktes som trygdeordninger omfattet av forordning (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72, skal omfattes av dette direktiv med hensyn til den del av deres virksomhet som gjelder ikke-pliktig tjenestepensjon. I slike tilfeller skal forpliktelsene og de tilsvarende eiendeler øremerkes, og de skal ikke kunne overføres til de pliktige pensjonsordningene som betraktes som trygdeordninger, eller omvendt.

Artikkel 4

Frivillig anvendelse på foretak omfattet av direktiv 2002/83/EF

Hjemstater kan velge å anvende bestemmelsene i artikkel 9-16 og artikkel 18-20 i dette direktiv på virksomhet som gjelder ytelse av tjenestepensjon utøvd av forsikringsforetak som omfattes av direktiv 2002/83/EF. I slike tilfeller skal alle eiendeler og forpliktelser knyttet til nevnte virksomhet øremerkes, forvaltes og organiseres atskilt fra forsikringsforetakenes øvrige former for virksomhet, uten noen mulighet for overføring.

I slike tilfeller, og bare når det gjelder virksomhet som gjelder ytelse av tjenestepensjon, skal forsikringsforetakene ikke omfattes av artikkel 20-26, artikkel 31 og 36 i direktiv 2002/83/EF.

⁽¹⁾ Første rådsdirektiv 73/239/EØF av 24. juli 1973 om samordning av lover og forskrifter om adgang til å starte og utøve virksomhet innen direkte forsikring med unntak av livsforsikring (EFT nr. L 228 av 16.8.1973, s. 3). Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/13/EF (EFT L 77 av 20.3.2002, s. 17).

⁽²⁾ Rådsdirektiv 85/611/EØF av 20. desember 1985 om samordning av lover og forskrifter om visse foretak for kollektiv investering i verdipapirer (UCITS) (EFT L 375 av 31.12.1985, s. 3). Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/108/EF (EFT L 41 av 13.2.2002, s. 35).

⁽³⁾ Rådsdirektiv 93/22/EØF av 10. mai 1993 om investeringstjenester i forbindelse med verdipapirer (EFT L 141 av 11.6.1993, s. 27). Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/64/EF (EFT L 290 av 17.11.2000, s. 27).

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF av 20. mars 2000 om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon (EFT L 126 av 26.5.2000, s. 1). Direktivet endret ved direktiv 2000/28/EF (EFT L 275 av 27.10.2000, s. 37).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/83/EF av 5. november 2002 om livsforsikring (EFT L 345 av 19.12.2002, s. 1).

Hjemstater skal sikre at enten vedkommende myndigheter, eller de myndigheter som har ansvaret for tilsynet med forsikringsforetak som omfattes av direktiv 2002/83/EF, som en del av deres tilsynsoppgaver kontrollerer at virksomheten som gjelder ytelse av tjenestepensjon er helt atskilt fra annen virksomhet.

Artikkel 5

Små pensjonskasser og lovfestede ordninger

Med unntak av artikkel 19 kan medlemsstatene velge helt eller delvis unnlate å anvende dette direktiv på et foretak etablert på deres territorium som forvalter pensjonsordninger med til sammen færre enn 100 medlemmer. Med forbehold for artikkel 2 nr. 2 bør slike foretak likevel gis rett til å anvende dette direktiv på frivillig grunnlag. Artikkel 20 kan anvendes bare dersom alle andre bestemmelser i dette direktiv anvendes.

Medlemsstatene kan velge ikke å anvende artikkel 9-17 på foretak som yter tjenestepensjoner i henhold til lovgivning og som garanteres av en offentlig myndighet. Artikkel 20 får anvendelse bare dersom alle andre bestemmelser i dette direktiv får anvendelse.

Artikkel 6

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- a) «tjenestepensjonsforetak» eller «foretak» et foretak, uavhengig av juridisk form, hvis drift er fondsbasert og som er etablert atskilt fra ethvert foretak eller virksomhetssammenslutning som tegner pensjon, med det formål å gi pensjonsytelser knyttet til en yrkesvirksomhet på grunnlag av en avtale eller kontrakt inngått:
 - på individuelt eller kollektivt grunnlag mellom arbeidsgiver(e) og arbeidstaker(e) eller deres respektive representanter, eller
 - med selvstendig næringsdrivende i samsvar med lovgivningen i hjemstater og vertsstaten,
 og som utøver virksomhet som er direkte knyttet til disse,
- b) «pensjonsordning» en kontrakt, en avtale, en fullmakt til forvaltning eller regler som angir hvilke pensjonsytelser som gis og på hvilke vilkår,
- c) «foretak som tegner pensjon» ethvert foretak eller annet organ, uansett om det omfatter eller består av en eller flere juridiske eller fysiske personer, som handler i egenskap av arbeidsgiver eller selvstendig næringsdrivende eller en kombinasjon av disse, og som betaler bidrag til et tjenestepensjonsforetak,

- d) «pensjonsytelser» ytelser som utbetales under henvisning til oppnådd pensjonsalder eller forventet oppnådd pensjonsalder, eller dersom de kommer i tillegg til disse ytelser og gis i tilknytning til dem i form av betalinger ved dødsfall, uførhet eller opphør av yrkesvirksomhet, eller i form av støtte eller tjenester ved sykdom, fattigdom eller dødsfall. For å styrke den økonomiske sikkerhet i pensjonsalderen gis disse ytelsene vanligvis som livslange betalinger. De kan imidlertid også utbetales i en viss tid eller som et engangsbeløp,
- e) «medlem» en person hvis yrkesvirksomhet gir eller vil gi vedkommende person rett til pensjonsytelser i samsvar med bestemmelsene i en pensjonsordning,
- f) «pensjonsmottaker» en person som mottar pensjonsytelser,
- g) «vedkommende myndigheter» de nasjonale myndigheter som er utpekt til å utføre de oppgaver som fastsettes i dette direktiv,
- h) «biometriske risikoer» de risikoer som er knyttet til dødsfall, uførhet og lang levetid,
- i) «hjemstat» den medlemsstat der foretaket har sitt forretningskontor og sin hovedadministrasjon, eller dersom den ikke har noe forretningskontor, sin hovedadministrasjon,
- j) «vertsstat» den medlemsstat hvis relevante sosial- og arbeidslovgivning om tjenstepensjonsordninger får anvendelse på forholdet mellom foretaket som tegner pensjon og medlemmene.

Artikkel 7

Foretakets virksomhet

Hver medlemsstat skal kreve at foretak etablert på deres territorium begrenser sin virksomhet til ytelse av pensjoner samt virksomhet som henger sammen med denne.

Når et forsikringsforetak i samsvar med artikkel 4 driver sin virksomhet innen ytelse av tjenstepensjon ved å øremerke sine eiendeler og forpliktelser, skal de øremerkede eiendeler og forpliktelser begrenses til ytelse av pensjoner samt virksomhet som henger direkte sammen med denne.

Artikkel 8

Rettslig atskillelse av foretak som tegner pensjon og tjenstepensjonsforetak

Hver medlemsstat skal sikre rettslig atskillelse av foretak som tegner pensjon og tjenstepensjonsforetak, slik at institusjonens eiendeler beskyttes i medlemmers og pensjonsmottakeres interesse i tilfelle foretaket som tegner pensjon, går konkurs.

Artikkel 9

Vilkår for drift

1. Hver medlemsstat skal for hvert foretak som er etablert på dens territorium, sikre at:
 - a) foretaket er oppført i et nasjonalt register av vedkommende tilsynsmyndighet eller er godkjent; ved virksomhet over landegrensene som nevnt i artikkel 20, skal registeret også angi de medlemsstater der foretaket driver virksomhet,
 - b) foretaket faktisk ledes av personer med godandel som enten selv har tilstrekkelige faglige kvalifikasjoner og erfaring, eller har ansatt rådgivere med tilstrekkelige faglige kvalifikasjoner og erfaring,
 - c) det er innført behørig fastsatte regler for hvordan hver enkel pensjonsordning forvaltet av foretaket skal virke, og medlemmene er tilstrekkelig informert om disse reglene,
 - d) alle forsikringstekniske avsetninger er beregnet og attestert av en aktuar eller en annen ekspert på dette området, herunder en revisor, i samsvar med nasjonal lovgivning, på grunnlag av aktuarielle metoder som er anerkjent av vedkommende myndigheter i hjemstaten,
 - e) foretaket som tegner pensjon, har forpliktet seg til å sikre regelmessig finansiering av ordningen dersom det garanterer betaling av pensjonsytelsene,
 - f) medlemmene får tilstrekkelige opplysninger om vilkårene for pensjonsordningen, særlig med hensyn til:
 - i) rettighetene og forpliktelsene til partene i pensjonsordningen,
 - ii) de økonomiske, tekniske og andre risikoer som er knyttet til pensjonsordningen,
 - iii) arten og fordelingen av disse risikoene.
2. I samsvar med nærhetsprinsippet, og idet det tas behørig hensyn til størrelsen på pensjonsytelsene som tilbys i trygdeordningene, kan medlemsstatene fastsette at medlemmene kan tilbys, som tilleggsytelser, dekning av risikoen knyttet til lang levetid og uførhet, etterlatteytelser og garanti for tilbakebetaling av innbetalte bidrag, dersom arbeidsgiverne og arbeidstakerne, eller deres respektive representanter, blir enige om dette.
3. En medlemsstat kan tilføye andre krav til vilkårene for å drive virksomhet for foretak etablert på dens territorium, med sikte på å beskytte medlemmers og pensjonsmottakeres interesser i tilstrekkelig grad.
4. En medlemsstat kan tillate eller kreve at foretak etablert på dens territorium helt eller delvis overlater forvaltningen av disse foretakene til andre enheter som opptrer på vegne av dem.

5. Ved virksomhet over landegrensene som nevnt i artikkel 20, skal vilkårene for foretakets drift forhåndsgodkjennes av vedkommende myndigheter i hjemstaten.

Artikkel 10

Årsregnskap og årsberetning

Hver medlemsstat skal kreve at hvert foretak etablert på dens territorium utarbeider årsregnskap og årsberetning, idet det tas hensyn til hver pensjonsordning foretaket forvalter, og der det er relevant, årsregnskap og årsberetning for hver pensjonsordning. Årsregnskapet og årsberetningen skal gi et pålitelig bilde av foretakets aktiva, passiva og finansielle stilling. Årsregnskapet og opplysningene i årsberetningen skal være konsekvente, fullstendige, korrekt framstilt og behørig godkjent av autoriserte personer, i henhold til nasjonal lovgivning.

Artikkel 11

Opplysninger som skal gis til medlemmer og pensjonsmottakere

1. Avhengig av den etablerte pensjonsordningens art, skal hver medlemsstat sikre at hvert foretak etablert på dens territorium framlegger minst de opplysninger som er fastsatt i denne artikkel.

2. Medlemmer og pensjonsmottakere og/eller, der det er relevant, deres representanter skal gis følgende opplysninger:

- a) på anmodning, årsregnskap og årsberetning som nevnt i artikkel 10, og der et foretak har ansvar for mer enn én ordning, de som gjelder deres egen pensjonsordning,
- b) innen en rimelig frist, alle relevante opplysninger om endringer i reglene for pensjonsordningen.

3. Redegjørelsen for prinsippene for investeringspolitikken som nevnt i artikkel 12 skal på anmodning stilles til rådighet for medlemmer og pensjonsmottakere, og/eller der det er relevant, for deres representanter.

4. Hvert medlem skal også på anmodning gis detaljerte og omfattende opplysninger om:

- a) forventet nivå på pensjonsytelsene, dersom det er relevant,
- b) ytelsenes størrelse dersom ansettelsesforholdet opphører,
- c) dersom medlemmet bærer investeringsrisikoen, opplysninger om investeringsmuligheter, der det er relevant, og den faktiske investeringsporteføljen samt opplysninger om risikoeksponering og kostnader som er knyttet til investeringene,
- d) nærmere regler for overføring av pensjonsrettigheter til et annet tjenestepensjonsforetak dersom ansettelsesforholdet opphører.

Medlemmene skal hvert år gis kortfattet informasjon om foretakets situasjon samt det aktuelle nivå for finansiering av deres individuelle opptjente rettigheter.

5. Hver pensjonsmottaker skal ved pensjonering eller når andre ytelser kommer til utbetaling, gis tilfredsstillende opplysninger om de ytelsene vedkommende har rett til, og om de tilhørende alternativene for utbetaling.

Artikkel 12

Redegjørelse for prinsippene for investeringspolitikken

Hver medlemsstat skal sikre at hvert foretak etablert på dens territorium utarbeider en skriftlig redegjørelse for prinsippene for investeringspolitikken, og minst hvert tredje år gjennomgår denne. Redegjørelsen skal revideres umiddelbart etter vesentlige endringer i investeringspolitikken. Medlemsstatene skal fastsette at denne redegjørelsen, som et minstekrav, inneholder opplysninger om metoder for vurdering av investeringsrisiko, de risikohåndteringsmetoder som er iverksatt og strategisk fordeling av eiendeler med hensyn til pensjonsforpliktelsesens art og varighet.

Artikkel 13

Opplysninger som skal framlegges for vedkommende myndigheter

Hver medlemsstat skal sikre at vedkommende myndigheter har de fullmakter og midler, med hensyn til alle foretak etablert på dens territorium, som er nødvendige for å:

- a) kreve at foretaket, dets styremedlemmer og andre medlemmer av ledelsen, eller personer som utøver kontroll med foretaket, framlegger opplysninger om alle forretningssaker eller oversender alle forretningsdokumenter,
- b) føre tilsyn med forbindelsene mellom foretaket og andre selskaper eller mellom foretak, når foretak overfører oppgaver til nevnte selskaper eller foretak («utsetting») som påvirker foretakets finansielle situasjon eller er av vesentlig betydning for et effektivt tilsyn,
- c) regelmessig få oversendt redegjørelsen for prinsippene for investeringspolitikken, årsregnskapet og årsberetningen, og alle dokumenter som er nødvendige for tilsynet. Dette kan omfatte dokumenter som:
 - i) interne delårsberetninger,
 - ii) aktuarielle vurderinger og detaljerte beregninger,
 - iii) analyser av forholdet mellom aktiva og passiva,
 - iv) dokumentasjon på overholdelse av prinsippene for investeringspolitikken,
 - v) dokumentasjon på at bidrag er innbetalt som fastsatt,
 - vi) rapporter fra de personer som har ansvar for revisjonen av årsregnskapene nevnt i artikkel 10,
- d) foreta inspeksjoner på stedet i foretakets lokaler, og der det er relevant, på steder der utsatte oppgaver utføres, for å kontrollere at virksomheten utøves i samsvar med tilsynsreglene.

*Artikkel 14***Vedkommende myndigheters fullmakt til å gripe inn samt deres forpliktelser**

1. Vedkommende myndigheter skal kreve at hvert foretak etablert på deres territorium har gode framgangsmåter for administrasjon og regnskap samt har egnede interne kontrollordninger.

2. Vedkommende myndigheter skal ha fullmakt til å treffe alle tiltak, herunder, der det er relevant, administrative eller finansielle tiltak, overfor et foretak etablert på deres territorium eller mot personene som driver foretaket, som er egnede og nødvendige for å hindre eller stanse eventuelle uregelmessigheter som kan skade medlemmers og pensjonsmottakeres interesser.

De kan også begrense eller forby foretakets frie rådighet over dets eiendeler, særlig når:

a) foretaket ikke har etablert tilstrekkelige forsikringstekniske avsetninger for alle sine former for virksomhet eller ikke har tilstrekkelige eiendeler til å dekke de forsikringstekniske avsetningene,

b) foretaket ikke oppfyller de lovfestede krav til ansvarlig kapital.

3. For å beskytte medlemmers og pensjonsmottakeres interesser kan vedkommende myndigheter helt eller delvis overføre de fullmakter som, i samsvar med loven i hjemstaten, innehas av de personer som driver et foretak etablert på deres territorium har, til en særskilt representant som er kvalifisert til å utøve denne myndighet.

4. Vedkommende myndigheter kan forby eller begrense virksomheten til et foretak etablert på deres territorium, særlig dersom:

a) foretaket ikke i tilstrekkelig grad beskytter medlemmers og pensjonsmottakeres interesser,

b) foretaket ikke lenger oppfyller vilkårene for driften,

c) foretaket grovt misligholder sine forpliktelser i henhold til de regler det er underlagt,

d) foretaket, ved virksomhet over landegrensene, ikke oppfyller de kravene i vertsstatens sosial- og arbeidslovgivning som er relevante på området tjenestepensjonsordninger.

Enhver beslutning om å forby et foretaks virksomhet skal være klart begrunnet og meddeles vedkommende foretak.

5. Medlemsstatene skal sikre at beslutninger som tas om et foretak i henhold til lover og forskrifter vedtatt i samsvar med dette direktiv skal gjøres til gjenstand for klageadgang.

*Artikkel 15***Forsikringstekniske avsetninger**

1. Hjemstaten skal sikre at foretak som forvalter tjenestepensjonsordninger, til enhver tid og for alle deres pensjonsordninger har tilstrekkelige forsikringstekniske avsetninger tilsvarende de økonomiske forpliktelser som følger av deres portefølje av pensjonsavtaler.

2. Hjemstaten skal sikre at foretak som forvalter tjenestepensjonsordninger, når de gir dekning for biometriske risikoer og/eller en garanti om investeringsutbytte eller et gitt nivå av ytelser, har tilstrekkelige forsikringstekniske avsetninger til dekning av alle disse ordningene.

3. Beregningen av de forsikringstekniske avsetningene skal skje hvert år. Hjemstaten kan imidlertid tillate at den skjer bare hvert tredje år dersom foretaket gir medlemmene og/eller vedkommende myndigheter en bekreftelse på eller rapport om at det er foretatt justeringer i de mellomliggende år. Bekreftelsen eller rapporten skal vise den justerte utviklingen av de forsikringstekniske avsetningene og endringene i risikodekningen.

4. Beregningene av de forsikringstekniske avsetningene skal foretas og bekreftes av en aktuar eller av en annen ekspert på dette området, herunder en revisor, i samsvar med nasjonal lovgivning, på grunnlag av aktuarielle metoder anerkjent av vedkommende myndigheter i hjemstaten, i samsvar med følgende prinsipper:

a) minstebeløpet for forsikringstekniske avsetninger skal beregnes ved hjelp av en tilstrekkelig forsiktig aktuariell vurdering, idet det tas hensyn til alle forpliktelser som gjelder ytelser og bidrag som følger av foretakets pensjonsordninger. Det må være tilstrekkelig både til at utbetalingen av pensjoner og ytelser til nåværende pensjonsmottakere kan fortsette, og til å gjenspeile de forpliktelser som følger av medlemmers opptjente pensjonsrettigheter. De økonomiske og aktuarielle forutsetninger som benyttes ved vurderingen av forpliktelsene, skal også velges med forsiktighet, ved behov med en tilstrekkelig margin for ugunstig avvik,

b) de høyeste benyttede rentesatser skal velges med forsiktighet og fastsettes i samsvar med eventuelle relevante regler i hjemstaten. Ved fastsettelsen av de forsiktige rentesatsene skal det tas hensyn til:

- avkastningen av tilsvarende eiendeler foretaket har samt framtidig avkastning på investeringer og/eller
- avkastningen av høykvalitets obligasjoner eller statsobligasjoner,

c) de biometriske tabellene som benyttes for beregning av de forsikringstekniske avsetningene, skal være basert på forsiktighetsprinsippet, idet det tas hensyn til de viktigste særtrekkene til medlemsgruppen og pensjonsordningene, særlig de forventede endringene i relevante risikoer,

d) metoden og grunnlaget for beregning av forsikringstekniske avsetninger skal vanligvis være uendret fra et regnskapsår til det neste. Endringer kan imidlertid begrunnes ut fra endringer i de rettslige, demografiske eller økonomiske data som forutsetningene bygger på.

5. Hjemstaten kan knytte flere og mer detaljerte krav til beregningen av forsikringstekniske avsetninger, med sikte på å sikre at medlemmers og pensjonsmottakeres interesser beskyttes i tilstrekkelig grad.

6. Med sikte på en videre harmonisering av reglene for beregning av forsikringstekniske avsetninger som kan begrunnes – særlig rentesatsene og andre forutsetninger som påvirker størrelsen på forsikringstekniske avsetninger – skal Kommisjonen hvert annet år eller på anmodning fra en medlemsstat, framlegge en rapport om situasjonen når det gjelder utviklingen i virksomhet over landegrensene.

Kommisjonen skal foreslå de tiltak som er nødvendige for å hindre eventuell konkurransevridning som følge av ulike nivåer av rentesatser, og for å beskytte interessene til pensjonsmottakere og medlemmer av enhver ordning.

Artikkel 16

Dekning av forsikringstekniske avsetninger

1. Hjemstaten skal kreve at alle foretak til enhver tid har tilstrekkelige og egnede eiendeler til å dekke de forsikringstekniske avsetningene for alle pensjonsordninger de forvalter.

2. Hjemstaten kan tillate at et foretak, for et begrenset tidsrom, ikke har tilstrekkelige eiendeler til å dekke de forsikringstekniske avsetningene. I så fall skal vedkommende myndigheter kreve at foretaket vedtar en konkret og gjennomførbar gjenreisningsplan for å sikre at kravene i nr. 1 igjen overholdes. Planen skal oppfylle følgende vilkår:

a) foretaket skal innen rimelig tid utarbeide en konkret og gjennomførbar plan for å gjenopprette aktivabeholdningen til det nivå som kreves for full dekning av de forsikringstekniske avsetningene. Planen skal gjøres tilgjengelig for medlemmene, eller der det er relevant, for deres representanter og/eller underlegges godkjenning av vedkommende myndigheter i hjemstaten,

b) ved utarbeidningen av planen skal det tas hensyn til foretakets særskilte situasjon, særlig sammensetningen av aktiva og passiva, risikoprofil, likviditetsplan, aldersprofil for de medlemmene som er berettiget til å motta pensjonsytelser, om det dreier seg om ordninger i startfasen eller ordninger som går fra å ha ingen eller delvis dekning til å ha full dekning,

c) dersom en pensjonsordning avvikes i tidsrommet nevnt over i dette nummer, skal foretaket underrette vedkommende myndigheter i hjemstaten. Foretaket skal

iverksette en framgangsmåte for å overføre aktiva og de motsvarende passiva til en annen finansinstitusjon eller lignende organ. Vedkommende myndigheter i hjemstaten skal underrettes om denne framgangsmåten, og hovedtrekkene i framgangsmåten skal stilles til rådighet for medlemmene, eller der det er relevant, for deres representanter, i samsvar med fortrolighetsprinsippet.

3. Ved virksomhet over landegrensene som nevnt i artikkel 20, skal de forsikringstekniske avsetningene til enhver tid ha full dekning for samtlige pensjonsordninger som forvaltes. Dersom disse vilkårene ikke oppfylles, skal vedkommende myndigheter i hjemstaten gripe inn i samsvar med artikkel 14. For å sikre at dette kravet oppfylles, kan hjemstaten kreve øremerking av aktiva og passiva.

Artikkel 17

Påkrevd egenkapital

1. Hjemstaten skal sikre at foretak som forvalter pensjonsordninger, har en permanent beholdning av eiendeler i tillegg til de forsikringstekniske avsetningene som sikkerhet når foretaket selv, og ikke foretaket som tegner pensjon, inngår forpliktelsen til å dekke biometrisk risiko, eller garanterer en gitt investeringsavkastning eller et gitt nivå av ytelse. Størrelsen på denne beholdningen skal gjenspeile typen risiko og sammensetningen av eiendeler for alle ordninger foretaket forvalter. Slike eiendeler skal være fri for alle påregnelige forpliktelser og fungere som sikkerhetskapital til utjevning av avvik mellom forventede og faktiske kostnader og inntekter.

2. Ved beregningen av minstebeløpet for slike tilleggsaktiva får reglene fastsatt i artikkel 27 og 28 i direktiv 2002/83/EF anvendelse.

3. Nr. 1 skal imidlertid ikke være til hinder for at medlemsstatene kan kreve at foretak etablert på deres territorium skal ha den påkrevde egenkapital eller fastsette mer detaljerte regler, forutsatt at dette er berettiget ut fra forsiktighetshensyn.

Artikkel 18

Investeringsregler

1. Medlemsstatene skal kreve at foretak etablert på deres territorium investerer i samsvar med forsiktighetsprinsippet, og særlig i samsvar med følgende regler:

a) eiendelene skal investeres på den måte som best tjener medlemmenes og pensjonsmottakernes interesser. Ved en eventuell interessekonflikt skal foretaket, eller enheten som forvalter dets portefølje, sikre at investeringen foretas utelukkende i medlemmenes og pensjonsmottakernes interesse,

- b) eiendelene skal investeres på en måte som garanterer sikkerhet, kvalitet, likviditet og lønnsomhet for porteføljen som helhet.

Eiendeler som skal dekke de forsikringstekniske avsetningene skal også investeres på en måte som er tilpasset de forventede framtidige pensjonsytelsenes art og varighet,

- c) eiendelene skal hovedsakelig investeres i regulerte markeder. Investeringer i eiendeler som ikke kan omsettes på et regulert finansmarked, må under alle omstendigheter holdes på et forsiktig nivå,
- d) investeringer i finansielle derivater skal være mulig dersom de bidrar til redusert investeringsrisiko eller mer effektiv porteføljeforvaltning. De må vurderes med forsiktighet idet det tas hensyn til den underliggende eiendelen, og tas med i vurderingen av foretakets eiendeler. Foretaket skal også unngå overdreven risikokonsponering overfor en enkelt motpart og overfor annen virksomhet innen derivater,
- e) investeringene skal spres på en slik måte at det ikke oppstår overdreven avhengighet av en bestemt eiendel, en bestemt utsteder eller foretaksgruppe, og risikokonsentrasjon i porteføljen som helhet.

Investeringer i eiendeler utstedt av samme utsteder eller av utstedere som tilhører samme gruppe, skal ikke utsette foretaket for overdreven risikokonsentrasjon,

- f) investeringer i instrumenter utstedt av foretaket som tegner pensjon, skal ikke overskride 5 % av den samlede porteføljen, og når foretaket som tegner pensjon, tilhører en gruppe, skal investeringer i instrumenter utstedt av foretakene som tilhører samme gruppe som foretaket som tegner pensjon, ikke overskride 10 % av porteføljen.

Når foretaket opptrer på vegne av fra flere foretak som tegner pensjon, skal investeringer i instrumenter utstedt av disse foretakene gjøres med forsiktighet, idet det tas hensyn til behovet for hensiktsmessig spredning.

Medlemsstatene kan beslutte ikke å la kravene nevnt i bokstav e) og f) få anvendelse på investeringer i statsobligasjoner.

2. Hjemstaten skal forby foretaket å oppta lån eller opptre som garantist på vegne av tredjemann. Medlemsstatene kan imidlertid tillate at foretakene i et begrenset tidsrom i et visst omfang opptar lån utelukkende for likviditetsformål.

3. Medlemsstatene skal ikke kreve at foretak etablert på deres territorium investerer i bestemte kategorier eiendeler.

4. Uten at artikkel 12 berøres skal medlemsstatene ikke kreve at investeringsbeslutninger som tas av et foretak etablert på deres territorium eller dets kapitalforvalter, underlegges noen form for forhåndsgodkjenning eller systematisk meldingsplikt.

5. I samsvar med bestemmelsene i nr. 1-4 kan medlemsstatene, for de foretak som er etablert på deres territorium, fastsette mer detaljerte regler, herunder kvantitative regler, forutsatt at de er berettiget ut fra forsiktighetshensyn, for å ta hensyn til samtlige pensjonsordninger som forvaltes av disse foretakene.

Særlig kan medlemsstatene anvende investeringsregler som tilsvare reglene fastsatt i direktiv 2002/83/EF.

Medlemsstatene skal imidlertid ikke hindre foretakene i å:

- a) investere inntil 70 % av de eiendeler som dekker de forsikringstekniske avsetningene, eller for ordninger der medlemmene står for investeringsrisikoen, inntil 70 % av hele porteføljen i aksjer, omsettelige verdipapirer som kan sidestilles med aksjer, og selskapsobligasjoner som kan omsettes på regulerte markeder, og bestemme den relative vekten av disse verdipapirene i deres investeringsportefølje. Forutsatt at det begrunnes ut fra forsiktighetshensyn, kan medlemsstatene likevel anvende en lavere grense for foretak som tilbyr pensjonsprodukter med langsiktig rentegaranti, selv bærer investeringsrisikoen og selv stiller garantien,
- b) investere inntil 30 % av de eiendeler som dekker de forsikringstekniske avsetningene, i eiendeler angitt i andre valutaer enn dem forpliktelsene er angitt i,
- c) investere i risikokapitalmarkeder.

6. Nr. 5 skal ikke være til hinder for medlemsstatenes rett til å pålegge foretak etablert på deres territorium strengere investeringsregler, på individuelt grunnlag, forutsatt at dette begrunnes ut fra forsiktighetshensyn, særlig i lys av de forpliktelser foretaket har inngått.

7. Ved virksomhet over landegrensene som nevnt i artikkel 20, kan vedkommende myndigheter i hver enkelt vertsstat kreve at reglene fastsatt i annet ledd får anvendelse på foretaket i hjemstaten. I slike tilfeller skal disse reglene få anvendelse bare på den del av foretakets eiendeler som tilsvare de former for virksomhet som utøves i vedkommende vertsstat. Videre får de anvendelse bare dersom de samme eller strengere regler også får anvendelse på foretak etablert i vertsstaten.

Reglene nevnt i første ledd er som følger:

- a) foretaket skal investere høyst 30 % av disse eiendelene i aksjer, andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer, og obligasjoner som ikke kan omsettes på et regulert marked, eller foretaket skal investere minst 70 % av disse eiendelene i aksjer, andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer, og obligasjoner som kan omsettes på et regulert marked,
- b) foretaket skal investere høyst 5 % av disse eiendelene i aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer, gjeldsbrev, obligasjoner, og andre penge- og kapitalmarkedsinstrumenter utstedt av samme foretak, og høyst 10 % av disse eiendelene i aksjer og andre verdipapirer som kan sidestilles med aksjer, gjeldsbrev, obligasjoner og andre penge- og kapitalmarkedsinstrumenter utstedt av foretak som tilhører én enkelt gruppe,

c) foretaket skal ikke investere mer enn 30 % av disse eiendelene i eiendeler angitt i andre valutaer enn dem forpliktelsene er angitt i.

For å sikre at dette kravet oppfylles, kan hjemstaten kreve øremerking av eiendeler.

Artikkel 19

Forvaltning og forvaring

1. Medlemsstatene skal ikke begrense foretakenes rett til å velge kapitalforvaltere som er etablert i en annen medlemsstat og som er behørig autorisert til å drive denne form for virksomhet, i samsvar med direktiv 85/611/EØF, 93/22/EØF, 2000/12/EF og 2002/83/EF samt de direktiver som er nevnt i artikkel 2 nr. 1 i dette direktiv, til å forvalte deres investeringsportefølje.

2. Medlemsstatene skal ikke begrense foretaks rett til å velge depotmottakere som er etablert i en annen medlemsstat og som er behørig autorisert til å drive denne form for virksomhet i samsvar med direktiv 93/22/EØF eller direktiv 2000/12/EF, eller som er godkjent som depotmottaker i henhold til direktiv 85/611/EØF, til å forvare deres eiendeler.

Bestemmelsen i dette nummer er ikke til hinder for at hjemstaten kan gjøre utpeking av en kapitalforvalter eller depotmottaker obligatorisk.

3. Hver medlemsstat skal treffe de tiltak som er nødvendige for at den, på anmodning fra et foretaks hjemstat, i henhold til nasjonal lovgivning kan forby, i samsvar med artikkel 14, den fri råderett over eiendeler som innehas av en kapitalforvalter eller depotmottaker etablert på dens territorium.

Artikkel 20

Virksomhet over landegrensene

1. Uten å berøre nasjonale sosial- og arbeidsrettsbestemmelser om organiseringen av pensjonsordninger, herunder pliktig medlemskap og resultatene av forhandlinger om tariffavtaler, skal medlemsstatene tillate at foretak etablert på deres territorium gir oppdrag til tjenestepensjonsforetak som er autorisert i andre medlemsstater. De skal også tillate at tjenestepensjonsforetak som er autorisert på deres territorium, påtar seg oppdrag fra foretak etablert på andre medlemsstaters territorium.

2. Et foretak som ønsker å påta seg oppdrag fra et foretak som tegner pensjon som er etablert på en annen medlemsstats territorium, skal underlegges forhåndsgodkjenning av vedkommende myndigheter i hjemstaten som nevnt i artikkel 9 nr. 5. Det skal underrette vedkommende myndigheter i hjemstaten der det er autorisert om at det har til hensikt å påta seg oppdrag fra et foretak som tegner pensjon som er etablert på en annen medlemsstats territorium.

3. Medlemsstatene skal kreve at foretak som er etablert på deres territorium og som har til hensikt å påta seg oppdrag fra et foretak som tegner pensjon som er etablert på en annen medlemsstats territorium, framlegger følgende opplysninger sammen med underretningen nevnt i nr. 2:

a) vertsstat(er),

b) navnet på det foretaket som tegner pensjon,

c) hovedtrekkene i pensjonsordningen som skal forvaltes for foretaket som tegner pensjon.

4. Når vedkommende myndigheter i hjemstaten underrettes i henhold til nr. 2, og med mindre den har grunn til å tvile på at foretakets administrative struktur eller finansielle situasjon eller om den gode vandel og de faglige kvalifikasjonene eller yrkeserfaringen til personene som driver foretaket, er forenlig med de former for virksomhet som planlegges i vertsstaten, skal den innen tre måneder etter å ha mottatt alle opplysninger nevnt i nr. 3, formidle disse opplysningene til vedkommende myndigheter i vertsstaten og underrette foretaket om dette.

5. Før foretaket begynner forvaltningen av en pensjonsordning for et foretak som tegner pensjon i en annen medlemsstat, skal vedkommende myndigheter i vertsstaten, innen to måneder etter å ha mottatt opplysningene nevnt i nr. 3, eventuelt underrette vedkommende myndigheter i hjemstaten om de sosial- og arbeidsrettsbestemmelser som gjelder tjenestepensjoner, og som skal oppfylles når pensjonsordningen forvaltes på oppdrag fra et foretak i vertsstaten samt om eventuelle regler som skal anvendes i samsvar med artikkel 18 nr. 7 og med nr. 7 i denne artikkel. Vedkommende myndigheter i hjemstaten skal formidle disse opplysningene til foretaket.

6. Når foretaket mottar opplysningene nevnt i nr. 5, eller dersom ingen opplysninger er mottatt fra vedkommende myndigheter i hjemstaten ved utløpet av fristen fastsatt i nr. 5, kan foretaket begynne å forvalte pensjonsordningen på oppdrag fra et foretak i vertsstaten i samsvar med de krav i vertsstatens sosial- og arbeidsrettsbestemmelser som gjelder tjenestepensjonsordninger, og med eventuelle regler som skal anvendes i samsvar med artikkel 18 nr. 7 og med nr. 7 i denne artikkel.

7. Særlig skal et foretak som forvalter pensjonsordninger på oppdrag fra et foretak etablert i en annen medlemsstat, også være underlagt de krav om opplysninger som vedkommende myndigheter i vertsstaten pålegger foretak etablert på deres territorium med hensyn til vedkommende medlemmer, i samsvar med artikkel 11.

8. Vedkommende myndigheter i vertsstaten skal underrette vedkommende myndigheter i hjemstaten om eventuelle betydelige endringer i vertsstatens sosial- og arbeidsrettsbestemmelser som gjeldertjenestepensjonsordninger og som kan påvirke pensjonsordningen i den grad de gjelder forvaltningen av pensjonsordningen på oppdrag fra et foretak i vertsstaten, og om endringer i eventuelle regler som skal få anvendelse i samsvar med artikkel 18 nr. 7 og med nr. 7 i denne artikkel.

9. Foretaket skal være underlagt løpende tilsyn av vedkommende myndigheter i vertsstaten med hensyn til om dets virksomhet oppfyller vertsstatens sosial- og arbeidsrettsbestemmelser som gjeldertjenestepensjonsordninger som nevnt i nr. 5, og kravene om opplysninger nevnt i nr. 7. Dersom det under tilsynet oppdages uregelmessigheter, skal vedkommende myndigheter i vertsstaten umiddelbart underrette vedkommende myndigheter i hjemstaten. Vedkommende myndigheter i hjemstaten skal i samarbeid med vedkommende myndigheter i vertsstaten treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at foretaket stanser overtredelsen av sosial- og arbeidslovgivningen som er påvist.

10. Dersom foretaket, til tross for tiltakene som er truffet av vedkommende myndigheter i hjemstaten, eller fordi egnede tiltak mangler i hjemstaten, fortsetter overtredelsene av gjeldende sosial- og arbeidsrettsbestemmelser i vertsstaten som gjelder tjenestepensjonsordninger, kan vedkommende myndigheter i vertsstaten, etter å ha underrettet vedkommende myndigheter i hjemstaten, treffe egnede tiltak for å forebygge eller straffe ytterligere uregelmessigheter, herunder, dersom det er strengt nødvendig, å hindre foretaket i å forvalte pensjonsordningen i vertsstaten for det foretaket som tegner pensjon.

Artikkel 21

Samarbeid mellom medlemsstater og Kommisjonen

1. Medlemsstatene skal på egnet måte sikre ensartet anvendelse av dette direktiv gjennom regelmessig utveksling av opplysninger og erfaringer med sikte på å utvikle beste praksis på dette området og nærmere samarbeid, og dermed hindre konkurransevridning og skape de nødvendige vilkår for et uproblematisk medlemskap over landegrensene.

2. Kommisjonen og vedkommende myndigheter i medlemsstatene skal samarbeide nært med sikte på å lette tilsynet med tjenestepensjonsforetaks virksomhet.

3. Hver medlemsstat skal underrette Kommisjonen om eventuelle betydelige vanskeligheter som følger av anvendelsen av dette direktiv.

Kommisjonen og vedkommende myndigheter i de berørte medlemsstater skal undersøke slike vanskeligheter så snart som mulig for å finne en egnet løsning.

4. Fire år etter at dette direktiv trer i kraft, skal Kommisjonen framlegge en rapport om:

- a) anvendelsen av artikkel 18 og de framskritt som er gjort i tilpasningen av de nasjonale tilsynsordningene, og
- b) anvendelsen av artikkel 19 nr. 2 annet ledd, særlig situasjonen i medlemsstatene med hensyn til bruk av depotmottakere, og eventuelt, den rollen de spiller.

5. Vedkommende myndigheter i vertsstaten kan anmode vedkommende myndigheter i hjemstaten om å gjøre vedtak om øremerking av foretakets aktiva og passiva, som omhandlet i artikkel 16 nr. 3 og artikkel 18 nr. 7.

Artikkel 22

Gjennomføring

1. Medlemsstatene skal innen 23. september 2005 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal sørge for at teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, blir oversendt Kommisjonen.

3. Medlemsstatene kan inntil 23. september 2010 utsette anvendelsen av artikkel 17 nr. 1 og 2 på foretak etablert på deres territorium som på tidspunktet angitt i nr. 1 i denne artikkel ikke oppfyller minstenivået for påkrevd egenkapital i henhold til artikkel 17 nr. 1 og 2. foretak som ønsker å forvalte pensjonsordninger over landegrensene, som omhandlet i artikkel 20, kan ikke gjøre dette før de oppfyller bestemmelsene i dette direktiv.

4. Medlemsstatene kan inntil 23. september 2010 utsette anvendelsen av artikkel 18 nr. 1 bokstav f) på foretak etablert på deres territorium. Foretak som ønsker å forvalte pensjonsordninger over landegrensene, som omhandlet i artikkel 20, kan likevel ikke gjøre dette før de oppfyller bestemmelsene i dette direktiv.

Artikkel 23

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 24

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Luxembourg, 3. juni 2003.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

N. CHRISTODOULAKIS

Formann